

EL PAVELLÓ DE NOSTRA SENYORA DE LA MERCÈ

EL PAVELLÓ DE
NOSTRA SENYORA DE LA MERCÈ

SANT PAU RECINTE MODERNISTA

BARCELONA

1.
HISTÒRIA DEL PAVELLÓ DE NOSTRA SENYORA
DE LA MERCÈ

2.
LA REHABILITACIÓ DEL PAVELLÓ

3.
UNA APOSTA PEL CONEIXEMENT, LA
INNOVACIÓ I LA CULTURA

4.
GWOPA

5.
OMS

1.

HISTÒRIA I CARACTERÍSTIQUES DEL PAVELLÓ DE NOSTRA SENYORA DE LA MERCÈ

El Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè, originalment conegut com a Pavelló III-Oest va construir-se entre els anys 1902 i 1911 sota les ordres de l'arquitecte Lluís Domènech i Muntaner. Pertany a l'anomenat model de pavelló d'infermeria i està format per dues plantes, una a nivell de carrer i l'altra semisoterrània, que està dotada de dos grans patis anglesos per garantir la bona il·luminació dels espais.

La Mercè va edificar-se durant la primera fase de construcció de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, executada gràcies al llegat del banquer Pau Gil. Amb una capacitat inicial de 60 llits, va destinar-se al Servei de Ginecologia i Obstetrícia.

La pedra i el maó, a l'exterior, i la ceràmica, a l'interior, són els principals elements constructius de l'edifici, que té una superfície de 1.476 metres quadrats. L'entrada principal està presidida per una imatge de Ntra. Sra. de la Mercè, de qui prové la denominació del pavelló.

Façana principal del Pavelló de la Mercè.

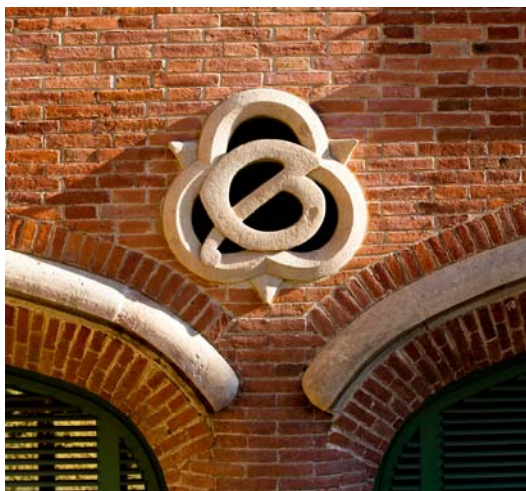
L'any 1959 es van produir les primeres obres de reforma i consolidació general de l'edifici. Dues dècades més tard, entre els anys 1979 i 1980 es va realitzar la restauració i instal·lació del Servei d'Obstetrícia, uns treballs mereixedors del Premi del Jurat i de l'Opinió FAD 79.

També el 1980 es van realitzar tasques de restauració i es van remodelar els jardins que envolten l'edifici.

L'activitat sanitària va traslladar-se a les noves instal·lacions de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau a finals de l'estiu del 2009. Començava una nova etapa per al Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè.

Vista general del Pavelló de la Mercè. A sota, imatges dels pinacles situats a les cobertes i motiu escultòric en record de Pau Gil, mecenes de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

Nom del pavelló

Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè

Últim ús sanitari

Servei de Ginecologia i Obstetrícia

Superfície construïda

1.476 m²

Dates de construcció

1902-1911

Arquitecte

Lluís Domènech i Montaner

Rehabilitat per

Josep Emili Hernández-Cros

Consolidació estructural i restauració de façanes, cúpules i terrasses

Mercè Zazurca

Rehabilitació i adequació interior

Detalls arquitectònics del Pavelló de la Mercè. Les referències naturals, característiques són una constant en tots els elements de la construcció.

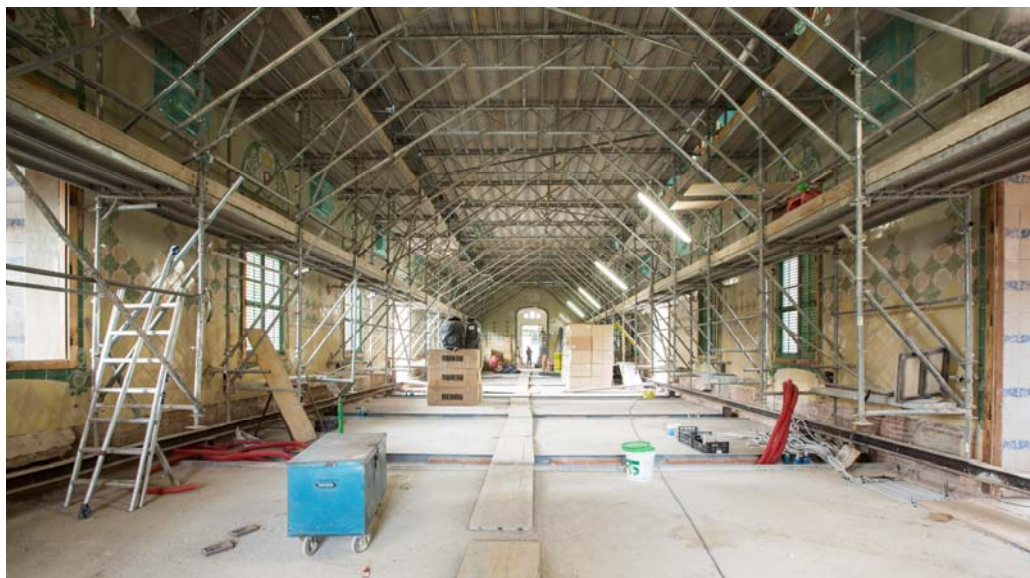
2. LA REHABILITACIÓ DEL PAVELLÓ

La restauració interior del Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè ha estat dirigida per l'equip d'arquitectes de Mercè Zazurca. L'obra s'ha executat en paral·lel a la rehabilitació de les façanes i les cobertes de l'edifici. Aquest procés, supervisat per Josep Emili Hernández-Cros, ha permès fer una neteja exhaustiva dels elements de maó i pedra, així com de les escultures, entre altres actuacions. També s'han restituït les teules de ceràmica vidriada de les cobertes i s'ha renovat el paviment de les terrasses.

A banda, s'han hagut de fer diverses actuacions per sanejar l'estructura metàl·lica de l'edifici per tal de garantir la conservació i consolidació dels elements estructurals existents i adaptar-los a les noves necessitats d'ús. Aquestes intervencions han estat, de fet, les més importants de tot el procés.

Abans d'iniciar la rehabilitació interior va ser necessari enderrocar els elements arquitectònics no originals. A la imatge, els baixos del Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè, després del procés de demolició.

Diferents etapes del
procés de restauració
interior de l'edifici.

L'adequació interior ha tingut l'objectiu d'adaptar el pavelló als nous usos: acollir institucions internacionals que desenvolupen tasques de recerca i divulgació en l'àmbit científic. El projecte també ha permès prendre les mesures necessàries per adaptar l'edifici a la normativa vigent en matèria de seguretat i millorar el seu comportament energètic, fent d'ell un espai sostenible i eficient. Entre les mesures implementades destaquen la instal·lació d'un sistema de climatització geotèrmica, el control centralitzat d'il·luminació equipat amb sensors de presència i diversos mecanismes d'estalvi d'aigua.

L'edifici també compta amb les més modernes instal·lacions a nivell tecnològic, com fibra òptica, xarxa Wi-Fi, entre d'altres.

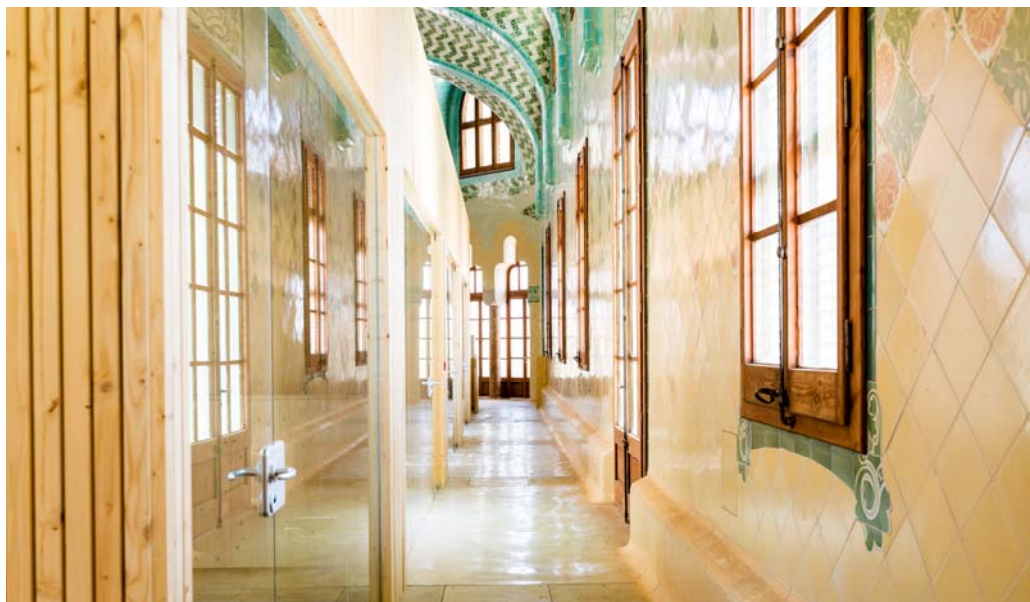
A la primera planta, la restauració s'ha fet especialment visible en la recuperació dels finestrals originals i en la recuperació de tota la ceràmica d'inspiració floral que recobria les parets i el sostre.

La distribució i organització interior de l'espai s'ha fet en base a dos materials, la fusta i el vidre, i amb una doble premissa predominant: garantir la mínima càrrega sobre l'estructura de l'edifici i respectar la completa visió dels usuaris sobre el conjunt de la construcció.

Per tal de donar compliment a aquests dos requisits, el conjunt principal de despatxos de la nau central s'ha estructurat dins d'un gran cub de fusta de dos nivells. Als laterals de la part inferior s'han encabit diversos despatxos. A l'altell d'aquesta estructura s'ha establert una gran àrea oberta de treball. Les parets d'aquest nou element arquitectònic serveixen, a més, per ocultar bona part de les instal·lacions de l'edifici.

Imatge general de la nau central del pavelló. L'estructura de fusta permet encabir una àrea de despatxos. A la part posterior s'ha ubicat una àrea diàfana de treball.

A l'esquerra s'observen els espais de treball que hi ha a la nau central. La imatge central es correspon a la part superior de l'altell, que configura una gran àrea diàfana de treball. La fotografia inferior mostra un detall de la ceràmica que decora les parets del pavelló.

A banda d'aquest espai central de treball, altres estructures de fusta delimiten una àrea de recepció i dues illes de treball més, situades a l'altre extrem de l'edifici. En l'antiga sala de dia, sota de la cúpula, s'ha situat un gran i diàfan espai per reunions.

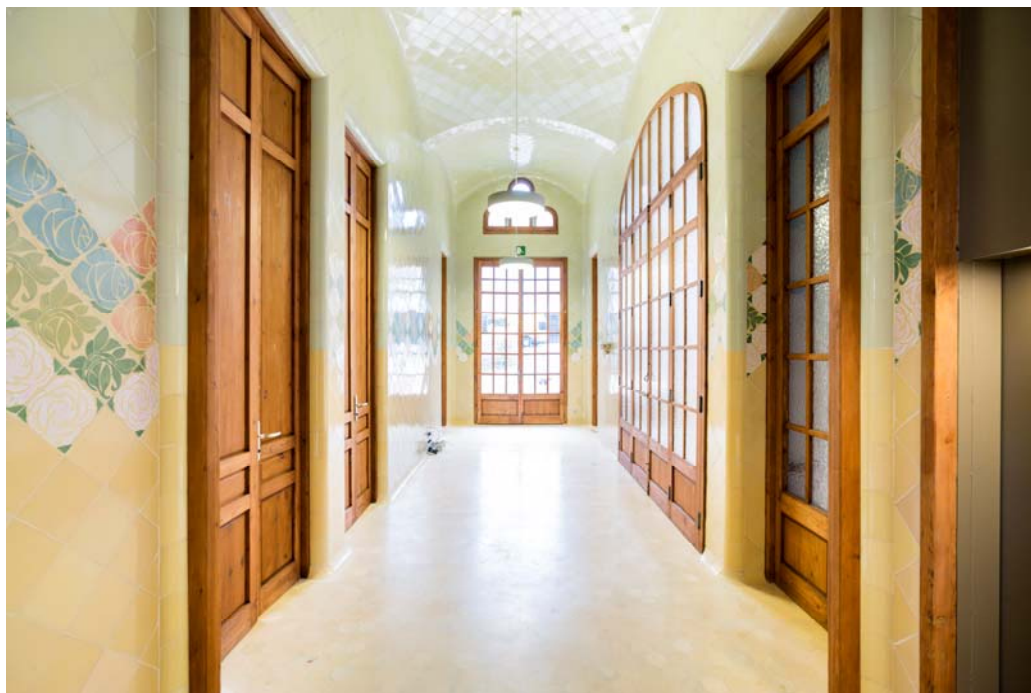

A l'esquerra, dues de les estructures de fusta que delimiten espais de treball a la part posterior de l'edifici. La imatge inferior es correspon a l'antiga sala de dia del pavelló, reconvertida en una sala de reunions des de la qual es té una visió privilegiada del conjunt arquitectònic de Domènech i Montaner.

Des de la nau central s'accedeix al cos posterior del pavelló, ubicat a la façana oest. En aquesta àrea hi ha 4 despatxos i una escala que dóna accés a la terrassa i a la planta semisoterrani.

Aquesta ala del pavelló té una entrada independent per la façana posterior de l'edifici. Això permet que al pavelló puguin instal·lar-se diverses institucions amb accessos independents i estances diferenciades.

El cos posterior del pavelló, de gran riquesa cromàtica, té una entrada independent. Per això l'edifici pot ser ocupat per més d'una institució, que conserva la seva autonomia respecte de la resta d'usuaris de l'edifici.

El nivell inferior del Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè també està dividit en dues grans àrees: la planta baixa de la façana oest i la nau central, que té accés directe des dels túnels i està connectada amb l'entrada principal a través d'una escala de nova construcció. La part posterior de l'escala s'utilitza per amagar una part important de les instal·lacions de l'edifici.

A la nau central s'ha habilitat una àrea de treball diàfana i un conjunt de despatxos tancats, delimitats per estructures de vidre totalment reversibles, així com dues sales de reunions. El cos posterior de la planta s'ha distribuït en tres oficines.

A diferència de la planta superior, el nivell inferior del pavelló està desproveït de revestiment ceràmic a les parets. El sostre, en canvi, sí que està cobert amb franges de ceràmica de tons verdosos. L'existència de columnes a banda i banda de la planta atorga una gran profunditat a l'espai. La llum natural hi té un protagonisme destacat gràcies als grans finestrals i als patis anglesos.

Imatges de la planta inferior del Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè. L'espai té una recepció pròpia i connexió directa amb els túnels.

Resum i calendari d'actuacions al Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè

Desmuntatge d'elements estructurals no originals

Octubre – desembre 2009

Restauració de la cúpula

Juny 2009 – febrer 2010

Consolidació estructural

Febrer 2012 – juny 2012

Restauració de cobertes i façanes

Juny 2012 – març 2013

Rehabilitació integral i adequació interior

Juny 2012 – juny 2013

Pressupost total

5,9 M€

Finançadors

Ministeri de Foment

Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau

Distribució interior de l'edifici

Planta -1 (682 m² construïts)

Nau central

Recepció

4 despatxos individuals

Espai de treball diàfan

Sala de reunions petita (4-6 persones)

Sala de reunions gran (10-12 persones)

Serveis

Espai per a servidors i altra maquinària

Espai de reprografia

Office

Cos posterior

4 despatxos

Serveis

Planta 0 (689 m² construïts)

Recepció

Sala de reunions

Despatx de direcció

6 despatxos individuals

3 àrees de treball obertes

Serveis

Espai de reprografia

Office

Cos posterior

4 despatxos

Office

Planta 1 (101 m² construïts)

Altell

Terrassa (151 m² construïts)

3.

UNA APOSTA PEL CONEIXEMENT, LA INNOVACIÓ I LA CULTURA

El procés de restauració patrimonial de Sant Pau, impulsat per la Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, porta aparellada la configuració d'un centre de coneixement amb vocació de donar algunes respostes a algunes de les necessitats i reptes de la societat del segle XXI.

A Sant Pau tenen presència organismes capdavaners en els àmbits de l'educació, la sostenibilitat i la salut. La Universitat de Nacions Unides, Casa Àsia, l'Institut Forestal Europeu, la Global Water Operators' Partnership Alliance, el Programa de Perfils de Ciutats Resilients d'UN-HABITAT i l'Organització Mundial de la Salut són els primers organismes que han decidit sumar-se a la iniciativa.

Sant Pau vol connectar agents i experiències per esdevenir un entorn únic en el qual interactuen els sectors acadèmics, econòmics i socials. A més, reforça el lideratge de Barcelona en l'àmbit del coneixement i la innovació amb una proposta basada en la sostenibilitat econòmica i la generació de valor i amb una directa implicació en el territori.

El Recinte Modernista també aspira a ser un nou espai de referència per a la cultura i el turisme. Per això posa en marxa un projecte cultural basat en la difusió de la història de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau com a institució dedicada a les persones durant més de 600 anys, el seu paper en l'evolució de la medicina i la ciutat de Barcelona, i la posada en valor de Lluís Domènech i Montaner i la seva aportació al modernisme.

4.

GWOPA

El Pavelló de la Nostra Senyora de la Mercè acull el Secretariat Permanent de la Global Water Operators' Partnerships Alliance (GWOPA), que ocupa les dues plantes del cos posterior de l'edifici.

La GWOPA és una xarxa global multisectorial creada l'any 2007 per un Consell d'Experts del Secretari General de les Nacions Unides. La seva activitat està vinculada al Programa de Nacions Unides per als Assentaments Urbans (UN-HABITAT).

L'objectiu de GWOPA és contribuir a la millora dels serveis d'abastiment i sanejament d'aigua als països menys desenvolupats, a través de l'impuls d'iniciatives de col·laboració entre operadors i del disseny de mesures de capacitat i eines pràctiques.

5. OMS

La planta 0 i l'altell del Pavelló de Nostra Senyora de la Mercè acolliran l'Oficina de l'Organització Mundial de la Salut per a l'Enfortiment dels Sistemes de Salut.

Aquest servei de l'OMS es troba instal·lat a Barcelona des del 1999, i té el suport de la Generalitat de Catalunya. A Sant Pau, l'Oficina podrà participar d'un entorn institucional en el qual tenen presència organismes referents en l'àmbit de la salut, la sostenibilitat i l'educació.

Entre altres objectius, l'Oficina de l'OMS per a l'Enfortiment dels Sistemes de Salut treballa per dissenyar sistemes de desenvolupament de sistemes públics de salut i enfortir les polítiques sanitàries a un nivell subnacional. També promou la col·laboració i cooperació dels països mediterranis en l'àmbit sanitari. Totes aquestes finalitats són la base per treballar sobre el finançament dels sistemes de salut.

El personal de l'Oficina actua directament amb els estats membres per tal de millorar l'actuació de les administracions respecte a la gestió dels sistemes sanitaris. També impulsa iniciatives per posar en pràctica els valors fonamentals de l'OMS, fent d'ells eines pràctiques per a la diagnosi de problemes i el desenvolupament de polítiques sanitàries adaptades a les necessitats de cada país.

Per fer-ho possible, l'Oficina se centra en treballs d'anàlisi i de formació a nivell nacional per a una millor presa de decisions en aspectes lligats a les polítiques sanitàries i al desenvolupament institucional.

Aquest projecte està impulsat per la Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, formada per l'Ajuntament de Barcelona, el Capítol Catedralici i la Generalitat de Catalunya

Sant Antoni Maria Claret, 167
08025 Barcelona
+34 935537144
www.santpaubarcelona.org
recintemodernista@santpau.cat